

Ларченко О.В.,кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
*Херсонський державний аграрно-економічний університет***Larchenko Oksana,**Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor,
Kherson State Agrarian and Economic University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7857-0802>

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Ларченко О.В. Впровадження інформаційних технологій для ефективного управління економічними системами. У статті визначено необхідність впровадження інформаційних технологій та систем у сферу управління, розглянуто автоматизацію бухгалтерського обліку, що збільшує ефективність та якість бухгалтерського обліку на підприємстві. Висвітлено проблеми повноти та надійності ведення бухгалтерського обліку, інформаційного забезпечення системи управління в організаціях, що має бути достатнім для вирішення багатьох проблем. Автор вважає її ефективною й методологічно коректною для реалізації інформаційної системи, що підвищує конкурентоспроможність підприємства. Ефективне управління економічними системами вимагає достовірної інформації про динаміку показників, які визначаються автоматизованою інформацією. Пропозиції щодо надання інформації суб'єктам господарювання включаються до методології автоматизації бухгалтерського обліку, що дає змогу своєчасно отримати дані для управління витратами в організаціях.

Ключові слова: економіка, бухгалтерський облік, інформація, автоматизація, інформаційні технології, інформаційні системи, ефективність.

Ларченко О.В. Внедрение информационных технологий для эффективного управления экономическими системами. В статье определена необходимость внедрения информационных технологий и систем в сферу управления, рассмотрены вопросы автоматизации бухгалтерского учета, что повышает эффективность и качество бухгалтерского учета на предприятии. Освещены проблемы полноты и надежности ведения бухгалтерского учета, информационного обеспечения системы управления в организациях, которое должно быть достаточным для решения многих проблем. Автор считает ее эффективной и методологически корректной для реализации информационной системы, повышающей конкурентоспособность предприятия. Эффективное управление экономическими системами требует достоверной информации о динамике показателей, которые определяются автоматизированной информацией. Предложения о предоставлении информации субъектам хозяйствования включаются в методологию автоматизации бухгалтерского учета, что позволяет своевременно получить данные для управления затратами в организациях.

Ключевые слова: экономика, бухгалтерский учет, информация, автоматизация, информационные технологии, информационные системы, эффективность.

Larchenko Oksana. The introduction of information technology for the effective management of economic systems. The article defines the necessity of introduction of information technologies and systems in the field of management, the issues of automation of accounting are considered, that increases the efficiency and improves the quality of accounting at the enterprise. The authors highlight the problems of completeness and reliability of accounting, the information provision for a system of management in organizations that should be sufficient for solution of many problems. The authors consider the efficient and methodologically correct implementation of information system that improves the competitiveness of enterprise. Information systems help solve problems, such as speeding up the processing of primary document data; automation of calculations, automation of formation of the general ledger, balance sheet and other forms of reporting, etc. Accounting systems are software systems designed to automate the solution of both individual accounting problems and complex tasks for planning, monitoring, analysis, management and management decisions. The information systems are a set of technical, software and organizational care, as well as personnel who are directly on the eve of timely information. Automated accounting is a basic requirement for managing the activities of business entities aimed at efficiency. In today's environment, managers are forced to make managerial decisions in a highly uncertain environment, and they must constantly monitor all aspects of financial and economic activity. In my opinion, information that is properly and timely processed and systematic is the key to effective enterprise management. Effective management of economic systems requires reliable information on the dynamics of indicators, which are determined by automated information. A set of software, organization, information and technical needs, a single system for sampling, testing, processing and

a specific information system, intended for singing functions, an information system. Win is guilty of securing the unified account before managing the resources of the organization and their customers, who will save the entire process of management: planning, operational management, region and analysis.

Key words: economics, accounting, information, automation, information technologies, information systems, efficiency, management.

Постановка проблеми. Сучасна економіка суттєво змінила важливість інформаційних систем, які є важливими складовими частинами для вирішення проблем управління діяльністю суб'єктів господарювання. Під час інтеграції вітчизняної економіки у світовий простір до формування та організації інформаційної підтримки в практиці висуваються якісно нові вимоги. При цьому інформаційні системи є не лише засобом збирання, оброблення, зберігання та групування інформації, але й конкретними формами участі в управлінні діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній українській науковій літературі теоретичним та практичним обґрунтуванням проблем інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку, аудиту та внутрішнього контролю займаються такі науковці, як М.М. Бенько [5], Н.В. Голячук [6], С.О. Левицька [7], І.С. Несходовський [8], С.А. Гаркуша, Л.О. Ходаківська.

М.М. Бенько зазначає, що теперішній стан розвитку інформаційних технологій має назву «новітній», оскільки застосування їх у бухгалтерському обліку та управлінні має інноваційний характер [5].

С.О. Левицька зазначає, що система бухгалтерського обліку є ґрунтовним якісним інформаційним джерелом для управління, а розвиток та поглиблення глобалізаційних та інтеграційних процесів, які притаманні сучасній світовій економіці, зумовили формування принципово нових вимог до системи управління підприємствами. Під час застосування комп'ютерних систем обліку автоматизується контроль ведення бухгалтерського обліку, що сприяє підвищенню достовірності й правильності облікових даних [7].

Н.В. Голячук зазначає, що успішна діяльність підприємств у сучасних умовах господарювання передбачає обов'язкове володіння необхідною інформацією, на основі чого відбувається вчасне прийняття управлінських рішень. Основним способом отримання такої інформації є використання комп'ютерної та телекомунікаційної техніки й відповідних інформаційних технологій [6].

І.С. Несходовський зазначає, що основним напрямом удосконалення інформаційного забезпечення системи управління підприємством є впровадження електронного обліку на основі розроблення електронних документів, що суттєво скорочує часові й вартісні витрати, підвищує надійність документообігу й дає змогу керівництву оперативним чином реагувати на зміни [8].

Отже, розв'язанню теоретичних і методологічних задач інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку, аудиту та внутрішнього контролю присвячена значна кількість досліджень, але залишаються невирішеними питання практичного впровадження програм для ведення бухгалтерського обліку й створення інформаційної системи підприємства з можливістю проведення на її основі аудиту або внутрішнього контролю за діяльністю підприємства.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є нові бухгалтерські, моніторингові та аналітичні елементи, які визначають необхідність управління інноваційними технологіями виробництва, витратами та діяльністю. Все це робить доцільним отримання інформації про системи управління, визначення їх відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне управління економічними системами вимагає достовірної інформації про динаміку показників, які визначаються автоматизованою інформацією.

Проте інноваційні системи все ще недостатньо зосереджені на належному використанні ресурсів і потужностей підприємств для забезпечення систематизації інформаційних даних. Крім того, не існує ефективного вирішення тактичних і довгострокових проблем їх розвитку. Це підкреслює проблеми повноти та своєчасності ведення бухгалтерського обліку, інформаційного забезпечення систем управління у виробничих організаціях, що є підставою прийняття рішень та аргументації управлінських рішень щодо використання внутрішньої спроможності та стратегії організації. Важливість правильного вирішення цих проблем полягає в тому, що повний автоматизований облік у виробничих організаціях не ведеться. Практичне функціонування бухгалтерського обліку не відповідає інформаційним потребам внутрішнього управління, сучасним організаційним економічним формам і методам роботи. Це свідчить про те, що у виробничих організаціях, адаптованих до сучасних управлінських завдань, необхідна нова бухгалтерська та інформаційна система. Він має включати інструментарій бухгалтерського обліку, який забезпечує систему впорядкованої організаційної інформації про стан об'єктів управління. В результаті цього виникає реальна потреба пошуку й формування нової концепції автоматизованого обліку та внутрішнього контролю у виробничих організаціях [1]. Його використання створить ефективну інформаційно-бухгалтерську систему, яка включатиме пошук інноваційних методів бухгалтерського обліку, організацію внутрішнього контролю та аналізу управління, особливо витрат. Також значно підвищується якість облікових даних, виникає потреба розроблення економічних механізмів, здатних оперативним чином передавати достовірні інформаційні потоки, відображаючи поточний стан держави, зовнішнє та внутрішнє середовище українських підприємств. Бухгалтерський облік має бути ефективно організованим і спрямованим не тільки на певну стратегію та організаційну структуру підприємств, але й на поточні бізнес-процеси, тому необхідно проводити якісний аналіз, розробляти методи та методології ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю шляхом підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності виробничих організацій.

Пропозиції щодо надання інформації суб'єктам господарювання включаються до методології авто-

матизації бухгалтерського обліку, що дає змогу своєчасно отримати дані для управління витратами в організаціях. Моделювання бухгалтерського обліку для надання інформації про діяльність організацій визначає те, як створити оперативну та достовірну бухгалтерську інформацію як основу для управління, структуру інформаційної системи обліку, вдосконалення їх методів. Це вимагає розроблення єдиного інформаційно-аналітичного поля, інформаційно-аналітичної системи, забезпечення розвитку баз даних, використання IT-технологій, підтримки аналітиків, експертів та консультантів. У цій системі необхідно визначити взаємозв'язок збирання інформації та її аналізом; автоматичне створення інформації; залежність інформаційного простору від характеристик та особливостей діяльності суб'єкта господарювання та його управління; розроблення внутрішньої звітності на основі змісту інформації в ньому.

Інформаційне забезпечення облікової системи має бути достатнім для вирішення таких завдань:

- виявлення сумнівних фактів господарського життя;
- виявляти відхилення;
- моніторинг діяльності організації;
- визначення найбільш беззбиткових галузей виробництва;

– систематизація та аналіз інформації, необхідної для прийняття економічно грамотних рішень.

Слід зазначити, що однією з важливих умов забезпечення надійності автоматизованої системи обліку є вдосконалення бази даних, що означає реструктуризацію та підвищення ролі бухгалтерського обліку. Формування вдосконалених автоматизованих систем обліку та внутрішнього контролю допоможе значно підвищити якість управління підприємством. Ця система спрямована на посилення динаміки обсягів виробництва, зниження витрат на збут, оптимізацію їх рівня рентабельності та забезпечення конкурентоспроможності.

Все це припускає, що суб'єкти господарювання мають повністю автоматизувати бухгалтерський облік. Автоматизований облік є базовою вимогою управління діяльністю суб'єктів господарювання, спрямованих на оперативність. У сучасному середовищі менеджери змушені приймати управлінські рішення в умовах високої невизначеності, вони мають постійно контролювати всі аспекти фінансово-господарської діяльності. На нашу думку, систематична інформація, яка правильно та своєчасно обробляється, є запорукою ефективного управління підприємством. Якщо немає надійних даних, це може призвести до неправильного рішення управління і, як наслідок, до серйозних втрат. Незалежно від масштабу, платформи та вартості автоматизовані системи обліку мають забезпечувати якісний облік, надійність і простоту в експлуатації.

У функціональних аспектах бухгалтерські системи мають:

- робити арифметичні розрахунки;
- забезпечувати заповнення, перевірку та друк первинної та звітної документації різноманітних форм;
- здійснювати безпомилкову передачу даних з однієї форми на іншу;
- надавати доступ до даних і звітів за будь-який період.

Система повинна мати єдину бухгалтерську базу даних на підприємстві. Бази даних можуть мати різні структури залежно від особливостей бухгалтерського

обліку компанії, але мають відповідати вимогам структури плану бухгалтерського обліку, що встановлює основні параметри для формування системи певної облікової діяльності. Якщо система є надійною, в комп'ютерному аспекті це означає захист від різних збоїв, а іноді – від навмисного псування даних.

Для того щоб ефективно проводити автоматизацію, необхідно мати гарне уявлення про те, що таке автоматизований облік. Це бухгалтерська система, що використовує комп'ютерні технології [2].

Слід зазначити, що впровадження бухгалтерської програми ефективно лише тоді, коли підвищується якість бухгалтерського обліку на підприємстві.

Водночас спостерігаються:

- впорядкування бухгалтерського обліку;
- збільшення обсягу інформації, отриманої з обліку;
- зменшення помилок бухгалтерського обліку;
- підвищення ефективності бухгалтерського обліку;
- підвищення економічності бухгалтерського обліку.

Якщо таких змін немає, то автоматизація не має кінцевого результату. Існує загальна комп'ютеризація практично всіх сфер діяльності.

Таким чином, автоматизація бухгалтерського обліку – це процес, який підвищує ефективність та якість бухгалтерського обліку на підприємстві.

Існують різні підходи до оцінювання ефективності впровадження інформаційної системи управління підприємством. Економічні показники включають:

- зниження виробничого процесу;
- скорочення оборотних засобів у запасах;
- підвищення ефективності використання ресурсів;
- підвищення рівня сервісу для контрагентів;
- зниження витрат;
- підвищення організаційної дисципліни;
- формування єдиного інформаційного середовища.

Зазвичай не всі показники визначені, але головне, не визначено, за рахунок яких інструментів, об'єктів інформаційної системи досягаються такі результати.

На нашу думку, задля визначення ефективності майбутнього проєкту впровадження інформаційних систем необхідно:

- виправити стратегічні цілі суб'єкта господарювання;
- визначити структуру основних бізнес-процесів;
- оцінювати ці процеси щодо їх впливу на досягнення поставлених цілей;
- встановити показники, які дають змогу вимірювати цей вплив;
- визначити чинники, які впливають на нього.

Також необхідно підбирати кількісні показники, що відображають вплив цих чинників. Таким чином, чітко встановлюючи цілі впровадження інформаційної системи на початку проєкту, суб'єкт визначає результати, яких він хоче досягти.

Процес впровадження інформаційних систем включає значний реінжиніринг підприємства з реорганізацією більшості бізнес-процесів, а найголовніше, великі витратні статті. При цьому обов'язково виникає резонне питання про те, що матиме найбільший вплив на ефективність бізнесу, який піддається повній автоматизації.

Задача визначення ефективності використання інформаційної системи досить актуальна. Технології управління розвиваються дуже швидко, і зараз важко знайти міцну організацію, яка не використовує їх.

На наш погляд, коли немає чітких показників ефективності інформаційних систем, це часто призводить до внутрішніх протиріч. Отже, яка ефективність використання інформаційних систем, як її розрахувати, з чим порівнювати? У широкому розумінні інформаційна система є набором технічного, програмного й організаційного забезпечення, а також кваліфікованого персоналу для забезпечення користувачам надання необхідної інформації у своєчасній формі.

Інформаційна система визначається сукупністю інформації, що міститься в базах даних та інформаційних технологіях, а також технічних засобах для її оброблення.

Ефективність, тобто відносна результативність процесу, встановлюється як співвідношення результату та витрат, що гарантує його надходження. Економічна ефективність – це результативність виробництва, співвідношення результатів господарської діяльності та витрат праці для досягнення цього результату.

Економічний ефект веде до економії праці, матеріальних або природних ресурсів, а також дає можливість збільшити виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг, які мають вартісну оцінку. Він досягається шляхом зменшення витрат на реалізацію та використання інформаційних технологій. Ефективність інформаційної технології визначається їх конкретною здатністю економити витрати, ресурси в розрахунку на одиницю всіх корисних ефектів продукції, технічних систем, конструкцій.

Якщо технологічний ефект впровадження інформаційних технологій оцінювати через потенційний економічний ефект, то його величина оцінюється шляхом порівняння характеристик продуктивності праці, виробництва за індивідуальними процесами під час використання програм та нових технічних засобів.

Проте критерії, такі як технологія, новизна, надійність, простота, гнучкість, приріст продуктивності, розглядаються для оцінювання технологічного ефекту. Технологічний ефект є можливим за наявності технологічних регламентів, розроблених методик, стандартів, нормативів, інструкцій, які сприяють поліпшенню техніко-експлуатаційних параметрів інформаційних технологій.

Результати, що задовольняють потреби людини й суспільства, відображають соціальний вплив. Він спрямований на використання сучасних технологічних засобів і програмних додатків задля поліпшення умов праці персоналу, якості та комфорту, формування й задоволення їх духовних потреб, гармонійного розвитку особистості.

Показники ефективності характеризують придатність системи до виконання своїх завдань і є загальними показниками оптимального функціонування інформаційних систем, які залежать від локальних показників, якими є надійність, достовірність, безпечність.

Фундаментальним узагальненим показником є економічна ефективність системи, яка характеризує доцільність витрат і функціонування системи.

Інформація – це найцінніше досягнення людства. Інформаційні системи дають змогу суб'єктам господарювання нормально функціонувати. На наш погляд, головною проблемою є обсяги інформації, які потрібно швидко збирати, надійно зберігати та оперативним чином обробляти. Вирішенням цієї проблеми були інформаційні системи, які стали відповіддю комп'ютерної індустрії на вимоги комерції.

Слід сказати про важливість корпоративної інформаційної системи на підприємстві як необхідного інструменту для успішного управління бізнесом у сучасному середовищі. Сьогодні існує тенденція до використання інформаційних систем на малих підприємствах.

Інформаційні системи є наборами технічного, програмного й організаційного забезпечення, а також персоналу, що спрямовані на надання своєчасної інформації.

Набір програмних, організаційних, інформаційних та технічних засобів, об'єднаних в єдину систему збирання, зберігання, оброблення та видачі відповідної інформації, призначеної для виконання певних функцій, є інформаційною системою. Він має забезпечити єдиний підхід до управління ресурсами організації та їх джерелами, що охоплюють усі етапи процесу управління, такі як планування, оперативне управління, облік та аналіз.

Висновки. Інформаційні системи створюються для задоволення потреб в інформації в межах конкретної предметної галузі, тобто кожен додаток узгоджується з власним типом інформаційної системи. Економічна інформаційна система – це інформаційна система, призначена для виконання управлінських функцій на підприємстві. Так, завдяки великій кількості функціональних можливостей для економічних інформаційних систем можна виділити багато різних особливостей класифікації. Здавалося б, запровадження інформаційної системи на підприємстві має підвищити конкурентоспроможність компанії, але це не завжди так.

Інформаційні системи допомагають вирішувати проблеми, наприклад, прискорюючи оброблення даних первинних документів, автоматизуючи розрахунки формування основної книги, балансового звіту та інших форм звітності. Системами бухгалтерського обліку є програмні комплекси, призначені для автоматизації вирішення як індивідуальних бухгалтерських завдань, так і комплексних завдань щодо планування, моніторингу, аналізу, управління та прийняття управлінських рішень [3; 4]. На наш погляд, ефективна й методологічно коректна реалізація інформаційної системи все ж таки може підвищити конкурентоспроможність компанії, але тільки порівняно з підприємствами, які ще не мають таких систем.

Список використаних джерел:

1. Анісімов А.В., Куляк П.П. Інформаційні системи та бази даних : навчальний посібник для студентів факультету комп'ютерних наук та кібернетики. Київ, 2017. 110 с.
2. Антоненко В.М., Мамченко С.Д., Рогушина Ю.В. Сучасні інформаційні системи і технології: управління знаннями : навчальний посібник. Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2016. 212 с.
3. Воронін А.М., Зіатдінов Ю.К., Климова А.С. Інформаційні системи прийняття рішень : навчальний посібник. Київ : НАУ. Друк, 2009. 136 с.
4. Калінеску Т.В., Ліхоносова Г.С., Антіпов О.М. Інформаційні системи і технології в оподаткуванні : навчальний посібник. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2011. 407 с.

5. Бенько М.М. Новітні інформаційні технології в бухгалтерському обліку. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2011. Вип. 35. С. 29–33.
6. Голячук Н.В. Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 408–410.
7. Левицька С.О. Інформаційне забезпечення системи бухгалтерського обліку. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економіка*. 2009. Вип. 3(47). Ч. 1. С. 367–372.
8. Несходовський І.С. Електронний облік як основний напрям удосконалення інформаційного забезпечення системи управління. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2010. № 3(53). С. 73–77.

References:

1. Anisimov A.V., Kulyabko P.P. *Informatsiyni systemy ta bazy danykh [Information systems and databases]: Navchal'nyy posibnyk dlya studentiv fakul'tetu komp'yuternykh nauk ta kibernetiky*. K., 2017. 110 p.
2. Antonenko V.M., Mamchenko S.D., Rogushina Yu.V. *Suchasni informatsiyni systemy i tekhnolohiyi: upravlinnya znannyamy. [Modern information systems and technologies: knowledge management]: Navch. posibnyk*. Irpen': Nats. universitet GNS Ukrainy, 2016. 212 p.
3. Voronin A.N., Ziatdinov Yu.K., Klymova A.S. *Informatsiyni systemy pryynyattya rishen' [Decision-making information systems]: Navchal'nyy posibnyk*. K.: NAU. Druk, 2009. 136 p.
4. Kalinesku T.V., Likhonosova G.S., Antipov A.N. *Informatsiyni systemy i tekhnolohiyi v opodatkuvani [Information systems and technologies in taxation]: Navch. posibnyk*. Lugans'k: VNU im. V. Dalya, 2011. 407 p.
5. Ben'ko M.M. *Novitni informatsiyni tekhnolohiyi v bukhhalters'komu obliku [The newest information technologies in accounting]. Visn. L'vivs'koyi komertsiyoiy akad. Ser.: ekonomichna*. 2011. Vyp. 35. P. 29–33.
6. Holyachuk N.V. *Oblikovo-analitychne zabezpechennya yak vazhlyva skladova upravlinnya pidpryyemstvom [Accounting and analytical support as an important component of enterprise management]. Ekonomichnyy analiz*. 2010. Vyp. 6. P. 408–410.
7. Levyts'ka S.O. *Informatsiyne zabezpechennya systemy bukhhalters'koho obliku [Information support of the accounting system] Visn. Nats. un-tu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannya. Ekonomika*. 2009. Vyp. 3(47). Ch. 1. P. 367–372.
8. Neskhdovs'kyi I.S. *Elektronnyy oblik yak osnovnyy napryam udoskonalennya informatsiynoho zabezpechennya systemy upravlinnya [Electronic records as the main direction of improving information provision control system]. Visn. ZHDTU. Ekonomichni nauky*. 2010. № 3(53). P. 73–77.